

Týždeň od 4. do 10. augusta

PRESNE NAOPAK

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Marek 7; Mar 8,11–21 (Iz 29,13; 2Moj 20,12)

ÚVODNÝ TEXT

Človeka nemôže poškvrniť to, čo doňho vchádza zvonku, ale čo z neho vychádza, to poškvrňuje človeka. (Mar 7,15)

Tento týždeň budeme v Evanjeliu podľa Marka študovať 7. kapitolu a prvú polovicu 8. kapitoly. Na začiatku 7. kapitoly Ježiš vyvoláva spor svojim odmietnutím náboženskej tradície. Robí to však spôsobom, ktorý je významný aj pre dnešný kresťanský život.

Ježiš potom predkladá rébus, ktorý otvára dvere pre hlboké pochopenie podstaty viery.

Následne odchádza do Týru a Sidonu a stretáva sa so ženou, ktorá ako jediná v evanjeliách vyhrala „hádku“ s Ježišom. Ich stretnutie je nezvyčajné a v pozadí tohto príbehu nachádzame niekoľko tajných posolstiev. Žena si ich všimla, pochopila ich a vďaka viere, ktorú mala, Ježiš vyhovel jej prosbe.

Ďalšie uzdravenie v Marek 7 odhaľuje dôležitú pravdu, že nech sú zázraky akokoľvek pôsobivé, samotné často nestačia na to, aby otvorili srdcia ľudí pre pravdu. Veď aký zmysel mali zázraky pre náboženských vodcov, ktorí boli už vopred rozhodnutí odmietnuť Ježiša?

V 8. kapitole sa Ježiš sústreďí na význam chleba ako symbolu učenia a tradície. Tieto príbehy obsahujú veľké ponaučenie o zmysle a praxi náboženského života.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu siedmej a čiastočne aj ôsmej kapitoly Evanjelia podľa Marka uvidíme niekoľko príbehov z Ježišovho pôsobenia, v ktorých sa do popredia dostane kontrast medzi úprimnou vierou a tvrdohlavou neverou voči Bohu a Ježišovmu poslaníu.

- Mar 7,1–13: Ľudské tradície x Božie slovo (nedeľa)
- Mar 7,14–23: Vonkajšia x vnútorná čistota človeka (pondelok)
- Mar 7,24–30: „Tvrdý prístup“ x viera pohanskej ženy (utorok)
- Mar 7,31–37: „Hluchota“ mnohých x navrátenie sluchu (streda)
- Mar 8,1–21: „Kvas farizejov“ x chlieb života (štvrtok)

ĽUDSKÉ TRADÍCIE A BOŽIE PRÍKAZY

⁵Preto sa ho farizeji a zákonníci spýtali: „Prečo tvoji učeníci nedodržiavajú tradície starších a jedia chlieb nečistými rukami?“ ⁶On im odpovedal: „Dobre o vás pokrytcoch prorokoval Izaiáš, ako je napísané: *Tento ľud ma ctí perami, ale jeho srdce je odo mňa ďaleko.* ⁷Zbytočne ma však uctievať, lebo ako náuku učia ľudské príkazy. ⁸Opuštali ste Božie prikázanie a pridržate sa ľudského podania.“ ⁹A dodal: „Šikovne rušíte Božie prikázanie, aby ste zachovávali svoju tradíciu. (Mar 7,5–9)

Prečítaj si text Mar 7,1–13. Aké pravdy tu Ježiš predstavuje?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Po štúdiu tohto príbehu v sobotnej škôlke môže dieťa doma vyhlásiť, že si pred jedlom nemusí umývať ruky, lebo to povedal Ježiš. Tento príbeh však nesúvisí s hygienou.

V Ježišovej dobe sa veľa diskutovalo o rituálnej čistote. V období medzi vznikom Starej a Novej zmluvy (tzv. intertestamentálne obdobie) sa myšlienka umývania rúk ako cesty k rituálnej čistote rozšírila aj medzi bežných ľudí. *Pôvodne* sa totiž tieto pravidlá vzťahovali len na *kňazov* (2Moj 30,17–21). V súlade s vtedajším chápaním sa teda náboženský vodcovia sťažovali Ježišovi na konanie Jeho učeníkov (Mar 7,5).

Ježiš neodpovedá na položenú otázku priamo. Namiesto toho obhajuje svojich učeníkov dvojakou odpoveďou. Najprv cituje ostré Izaiášove slová pokarhanania adresované ľudu, ktorý sa síce zalieča Bohu slovami, ale ktorého srdce je od Neho *ďaleko* (Iz 29,13). Citát z Izaiáša pokračuje odsúdením vyvyšovania *ľudských tradícií* nad Božie príkazy a nariadenia.

Druhá časť Ježišovej odpovede rozvíja Izaiášove slová. Kristus cituje Boží príkaz ctiť si svojich rodičov (2Moj 20,12). Tento príkaz v sebe zahŕňa aj starostlivosť o rodičov v starobe. Táto povinnosť sa však dostala do rozporu s náboženskou tradíciou, ktorá dávala človeku možnosť priniesť Bohu obeť (dar, *korban*), zároveň tento „dar“ použiť pre seba, ale odoprieť ho rodičom v núdzi. Človek si to stretnutie dokáže *živo* predstaviť: „Je mi to ľúto, otec. Rád by som ti pomohol, ale peniaze som daroval chrámu.“

Práve tento typ pokrytectva Ježiš nekompromisne kritizuje. Náboženský vodcovia totiž postavili ľudskú tradíciu nad Božie slovo, a tým sa dopustili hriechu. Ako teda znela Učiteľova odpoveď na otázku farizejov? Ježišove slová naznačujú, že veľký dôraz farizejov na očistenie rúk nepovažoval za presvedčivý a nešlo o nevyhnutnú praktiku na to, aby bol človek v súlade s Božou vôľou. Okrem toho, Ježišova odpoveď jasne vyvyšuje prikázania Zákona nad ľudskú tradíciu. (Pozri aj Mar 1,44; 7,10.11; 10,3–8; 12,26.29–31.)

- **Držíš sa aj ty nejakých „tradícií“, ktoré by mohli byť v rozpore so zásadami Božieho zákona? Ako by sa to dalo rozpoznať? Čo by si s tým mohol urobiť?**

APLIKÁCIA

ČISTÉ RUKY ALEBO ČISTÉ SRDCE?

¹⁴Ked' znova zavolať zástup, povedal im: „Všetci ma počúvajte a pochopte!
¹⁵Človeka nemôže poškvrniť to, čo doňho vchádza zvonku, ale čo z neho vychádza, to poškvrňuje človeka.“¹⁷Ked' odišiel od zástupu a vošiel do domu, učeníci sa ho pýtali na zmysel podobenstva. ¹⁸Povedal im: „Tak aj vy ste nechápaví? Nerozumiete, že človeka nemôže poškvrniť, čo vchádza doňho zvonka? ¹⁹Ved' to mu nepreniká do srdca, ale vchádza do žalúdka a odtiaľ vychádza do stoky.“ Tým vyhlásil všetky pokrmy za čisté. (Mar 7,14–19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodnom texte (Mar 7,14–19). Čo myslel Ježiš podivným výrokom vo verši 7,15?

Zmysel Ježišových slov v tomto verši sa stal pre mnohých záhadou. Pri uvažovaní o príkazoch z 3. Mojžišovej 11 o čistých a nečistých pokrmoch si kládli otázku: *Odstraňuje Ježiš takéto rozdelenie?* Mýlia sa adventisti siedmeho dňa, keď učia, že ak veriaci jedia mäso, mali by si vybrať len zo zoznamu čistých zvierat?

Pozrime sa na niektoré argumenty: (1) Bolo by zvláštne, keby Ježiš zrazu v Mar 7,14–19 zavrhol Mojžišove pokyny, keď len pred chvíľou bránil Mojžiša a staval ho proti tradícii (Mar 7,6–13). (2) Samotná tradícia, ktorú podporovali farizeji, nemá základ v učení Starej zmluvy, ale nariadenia o pokrmoch áno. (3) Význam textu Mar 7,19, kde sa hovorí: „Tým vyhlásil všetky pokrmy za čisté,“ nespočíva v zrušení nariadení o pokrmoch, ale v zrušení farizejmi vytvorenej tradície, podľa ktorej sa obradná nečistota prenáša neumytými rukami. Táto tradícia presadzovala napríklad aj mylnú predstavu, že ak sa človek môže znečistiť kontaktom s pohanmi, potom sa môže kontaminovať aj kontaktom s jedlom, ktorého sa dotkli.

Prečítaj si text Mar 7,20–23. Čo podľa Ježiša spôsobuje znečistenie človeka?

V Mar 7,19 Ježiš poznamenáva, že potrava nejde do srdca, ale do žalúdka a potom odchádza cez vylučovaciu sústavu. Ale v Mar 7,21–23 ukazuje, že zlo pochádza zvnútra srdca, zo stredu toho, kým človek je. Potom spomína pomerne dlhý zoznam nerestí a hriechov, ktoré majú svoj pôvod práve v srdci človeka. Za povšimnutie stojí, že na prvom mieste sú práve „zlé myšlienky“ a zoznam pokračuje hriechnymi skutkami alebo postojmi („smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, podlosť, podvody, neviazanosť, závistlivé pohľady, rúhanie, pýcha, pochabosť“).

Okrem už spomenutého piateho prikázania (Mar 7,10) sa Ježišov zoznam dotýka každého prikázania z druhej tabuľky Desatora. Ďalej Ježiš hovorí o márnom („zbytočnom“) uctievaní (Mar 7,7), o porušení toho, čo je jadrom prvých štyroch prikázaní Desatora. Ježiš v tejto pasáži vystupuje ako obranca Božieho zákona.

APLIKÁCIA

- Človek môže mať správnu vierouku, ale dôležitá otázka je, komu patrí jeho srdce. Ako je to v tvojom prípade?

OMRVINKY PRE PSOV

26No tá žena bola pohanka, rodom Sýrofeničanka, a prosila ho, aby vyhnal z jej dcéry démona. **27**On jej však povedal: „Dovoľ, aby sa najskôr nasýtili deti. Nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám.“ **28**Žena mu odpovedala: „Iste, Pane, lenže aj šteňatá sa živia pod stolom omrvinkami po deťoch.“ **29**Povedal jej: „Pre toto slovo choď, démon tvoju dcéru opustil.“ **30**Keď sa vrátila domov, našla ležať dieťa v posteli a démon bol preč. (Mar 7,26–30)

Čo sa môžeme naučiť z príbehu zaznamenanom v Mar 7,24–30?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

V nadväznosti na náročnú pasáž vo včerajšej lekcii vyvoláva príbeh v tejto časti pomerne znepokojujúce otázky. Prečo Ježiš reaguje na túto ženu tak tvrdo a pomerne obširne ju prirovnáva k psom?

Ježiš nevysvetľuje otvorene, prečo so ženou komunikuje takýmto, pre Nehu neobvyklým spôsobom. Dve charakteristiky v Ježišovej odpovedi však naznačujú, o čo mu ide. Ak argumentuje, že treba „najprv“ nasýtiť deti (Mar 7,27), zdá sa logické, že by mal nasledovať aj niekto „potom“. Ďalšou charakteristikou je, že Ježiš používa zdobnenú formu slova *pes*, ktorá sa síce prekladá ako „šteňatá“, ale v kontexte príbehu znamená skôr (domácich) psov, ktorí na rozdiel od tých pouličných môžu vstúpiť do domu človeka. Žena pochopí tieto dva Ježišove náznamy. Vyplýva to z jej odpovede, vďaka čomu môžeme lepšie vysvetliť jej slová.

Reakcia ženy je pomerne ostrá: „Iste, Pane, lenže aj šteňatá sa živia pod stolom omrvinkami po deťoch.“ (Mar 7,28)

Ako sa žena dopracovala k tejto reakcii? Určite ju motivovala láska k dcére. V Ježišových slovách však počula aj povzbudenie. Práve On totiž použil výraz „najprv“, čím naznačil, že bude nasledovať aj nejaké „potom“. Okrem toho si uvedomila, že ona je niekto ako „pes pod stolom“. Tak ako mohol pes sedieť pod stolom svojho majiteľa, tak ona sa ocitla pri Ježišových nohách a prosila za svoju dcéru. Práve preto hovorí, že aj psovi sa môže ujsť jedlo, ktoré spadlo zo stola jeho majiteľa.

Odpoveď ženy je svedectvom o jej viere. Mocný zázrak uzdravenia jej dcéry, ktorý sa navyše udial na dialku, nazvala „omrvinkou“. Táto odpoveď má dva významy: (1) Ježišova moc bola mimoriadne veľká. Ak bol takýto zázrak „omrvinkou“, aký by bol asi zázrak veľkosti celého chleba? (2) Vyhovieť žene a naplniť jej prosbu bolo pre Ježiša maličkosťou.

Ježiša jej viera potešila a ženinu dcéru uzdravil.

„Spasiteľ je spokojný. Vyskúšal jej vieru. Svojím správaním k nej ukázal, že ona, ktorú Izraelci pokladali za vyvrheľa, už nie je cudzinkou, ale patrí do Božej rodiny. Ako Božie dieťa má aj právo užívať z otcových darov.“ (DA 401; CL 259)

- Prečo sú predsudky voči iným etnickým skupinám a národnostiam v príkrom rozpore s Ježišovým učením? Čo môžeme urobiť preto, aby sme sa zbavili takéhoto hriešneho uvažovania?

APLIKÁCIA

ZVIAZANÝ JAZYK

³¹Potom odišiel z týrskeho kraja a cez Sidon prišiel ku Galilejskému moru naprieč dekapolským krajom. ³²Tu mu priviedli hluchého a takmer nemého človeka. Poprosili ho, aby naň položil ruku. ³³Vzal ho bokom od zástupu, vložil mu prsty do uší, dotkol sa slinou jeho jazyka, ³⁴pohliadol k nebu, vzdychol a povedal mu: „Effatha,“ čo znamená: „Otvor sa!“ ³⁵Hned' sa mu otvorili uši a puto jazyka sa uvoľnilo, takže správne rozprával. ³⁶Ježiš im prikázal, aby to nikomu nepovedali. Ale čím väčší im to prikazoval, tým viac to rozhlasovali ³⁷a s nesmiernym úžasom hovorili: „Všetko robí dobre! Aj hluchým dáva sluch a nemým reč!“ (Mar 7,31–37)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aká bola Ježišova reakcia na človeka, ktorého k Nemu priviedli v dnešnom príbehu (Mar 7,31–37)?

Ježiš pri svojom návrate z Týru a Sidonu do Galiley nešiel najkratšou cestou. Zdá sa, že najprv putoval z Týru na sever cez Sidon, potom do vnútrozemia, na juh cez oblasť severovýchodne od Galilejského jazera, až napokon dorazil k samotnému jazeru. Bola to kľukatá cesta plná zachádzok, na ktorej mal Ježiš pravdepodobne dosť času, aby učil svojich učeníkov.

Text neuvádza presne, kto muža k Ježišovi priviedol. Vieme však, že mal vážny problém: nepočul a len veľmi ťažko komunikoval. Strata sluchu izoluje ľudí od ich okolia a hlboká hluchota môže sťažiť schopnosť naučiť sa rozprávať. Mužov problém bol pravdepodobne dlhodobý.

Ježiš chápe ťažkú situáciu tohto muža. Vezme si ho bokom od ostatných, aby s ním bol sám a venoval mu svoju úplnú pozornosť. Spôsob, akým ho uzdravuje, je z dnešného pohľadu veľmi nezvyčajný. Vkladá mužovi do uší prsty, slinami sa dotkne jeho jazyka, pohliadne k nebu – a „vzdychne“. Ježiš sa dotýka postihnutých častí človeka a uzdravuje ich. Ale prečo ten povzdych? „Ježiš teraz neuzdravil muža ako obyčajne len slovom, ale odvedol ho bokom od zástupu, vložil mu svoje prsty do uší a dotkol sa jeho jazyka, pohliadol k nebu a povzdychol pri pomyslení, koľko uší zostane hluchých a koľko jazykov ho neuzná za Vykupiteľa.“ (DA 404; CL 262)

Ježiš zázračne prinavrátil mužovi sluch a umožnil mu zreteľne hovoriť. Jeho povzdych ilustruje hranice, ktoré si Boh dal v súvislosti so slobodnou vôľou každého človeka. Nikoho nebude do ničoho nútiť. Všetci ľudia sa môžu slobodne rozhodnúť, kam budú vo svojom živote smerovať – k Princovi života alebo ku kniežatu temnoty. Ježiš mohol nepočujúcemu uzdraviť sluch, mohol mu „otvoriť uši“, ale nemohol prinútiť hluché srdce, aby sa otvorilo a prijalo Mesiáša.

Tento krátky príbeh ukazuje, čo môže Boh urobiť pre tých, ktorí sa na Neho s dôverou obrátia. Možno máš osobnú skúsenosť s akousi ostýchavosťou či zdržanlivosťou pri zdieľaní svojej viery. Možno si mal pocit, že máš zviazaný jazyk a nevieš, čo presne povedať. Zázrak v tomto príbehu prináša povzbudenie, že Ježiš môže otvoriť naše uši, aby sme boli vnímaví k potrebám druhých a vedeli sa podeliť o pripravené slovo, ktoré ľudí povzbudí na ich ceste k Bohu.

APLIKÁCIA

- **Schopnosť počúvať a hovoriť sú dary, ktoré sme dostali od Boha. Ako ich využívaš ty?**

POZOR NA SKAZENÝ CHLIEB

¹⁴Zabudli si vziať chleby a v člne mali so sebou iba jeden chlieb. ¹⁵Prikazoval im: „Dajte si pozor, vyhýbajte sa kvasu farizejov a kvasu Herodesa!“ ¹⁶Oni hovorili medzi sebou o tom, že nemajú chleby. ¹⁷Ježiš si to všimol a povedal im: „Prečo hovoríte, že nemáte chleby? Ešte stále nerozumiete a nechápete? Máte zatvrdené srdce? (Mar 8,14–17)

Prečítaj si text Mar 8,11–13. Aký prístup farizejov Ježiša hlboko sklamal?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečo by Ježiš nemohol preukázať svoju božskú moc a presvedčiť týchto kritikov a spochybnovačov? Problém siaha až do konca Marka 3, kde Ježiš hovorí o hriechu proti Svätému Duchu. Ak si niekto zapcháva uši a zakrýva oči, nepresvedčí ho ani ďalší zázrak, ani ďalšie znamenie z neba. Odmietol by ich rovnako, ako všetky predchádzajúce. Ak je niekto rozhodnutý neveriť, nepresvedčí ho ani zázrak.

Prečítaj si text Mar 8,14–21. Na čo učeníci zabudli? Čo je hlavnou myšlienkou Ježišových slov v tomto príbehu?

Ježiš využíva príležitosť, aby varoval učeníkov pred „kvasom“ farizejov a Herodesa (Mar 8,15). Týmto „kvasom“ má na mysli učenie farizejov (porovnaj s Mat 16,12).

Učeníci však Ježišove slová sprvu vôbec nechápali. Domnievali sa, že hovorí o vyhýbaní sa kupovaniu doslovného, kysnutého chleba. Ako pri iných príležitostiach, aj teraz sa Ježiš snaží učeníkov poučiť, aby pochopili Jeho výstrahy. Tentoraz to robí prostredníctvom celej série otázok, z ktorých niektoré sú rečnícke. Ježiš tak vyjadruje svoje sklamanie, že učeníci ešte stále nechápu, v čom spočíva Jeho poslanie. Ježišove slová pripomínajú to, čo už predtým povedal o cudzincoch, ktorí nerozumejú (Mar 4,10–12). Jeho silné slová majú učeníkov prebudiť z duchovnej letargie.

Otázky, ktoré Ježiš kladie učeníkom, sú jednoduché. Pýta sa na fakty (Mar 8,19,20): koľko košov zvyškov pozbierali po nasýtení piatich tisícov (Mar 6,30–44) a štyroch tisícov (Mar 8,1–10). Týmito otázkami sa ich zjavne usiluje priviesť k pochopeniu, že nedostatok zdrojov nikdy a za žiadnych okolností nebude pre Ježiša problémom. Jeho posledná otázka v tejto časti je opäť rečnícka: „Ešte stále nechápete? (Mar 8,21) Zdá sa to nepochopiteľné, keď si uvedomíme, čo všetko už videli a zažili s Ježišom.

- **Čo môžeš urobiť pre to, aby si mal svoje srdce a svoju myseľ otvorené pre Boha a Jeho lásku? Uvažuj o všetkých dôkazoch, ktoré sme dostali o Bohu a o Jeho láske. Prečo je aj napriek tomu často také ľahké skĺznuť k pochybnostiam?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Ježiš a tradícia“, „Kanaánska žena“ a „Pravé znamenie“ (DA 395–409; CL 255–266).

„Ako veľmi je aj medzi dnešnými nasledovníkmi nášho Pána – ako kedysi – rozšírený zákerne zvodný klam! Ako často nám našu službu Kristovi i naše vzájomné spoločenstvo nahľadáva tajná túžba po prvenstve! Ako pohotovo sa hlásia vlastné záujmy a túžba po ľudskej pochvale! Sebecká láska a túžba po ľahšej ceste, než akú vyznačil Boh, vedú k tomu, že ľudia nebeské príkazy nahrádzajú ľudskými teóriami a tradíciami. Kristus varoval svojich učeníkov: *Chráňte sa kvasu farizejov.* (Luk 12,1)

Kristovo náboženstvo je rýdže a úprimné. Horlivosť pre Božiu slávu je pohnútkou, ktorú vštepuje človekovi do srdca Duch Svätý. Jedine on to môže urobiť svojím prenikavým pôsobením. Svetskú lásku a pokrytectvo môže prekonať len Božia moc. Táto zmena je znamením jeho pôsobenia. Keď prijatá viera vypudí sebecko a pretváрку z nášho srdca, ak nás bude nabádať, aby sme namiesto vlastnej hľadali Božiu slávu, potom smieme vedieť, že je to pravá viera. Hlavnou zásadou Kristovho života bolo: *Otče, osláv svoje meno!* (Ján 12,28), a ak ho nasledujeme, stane sa aj naším základným pravidlom. Príkazuje nám, aby sme žili, *ako žil on; a podľa toho vieme, že sme ho poznali, ak zachováваме jeho prikázania.* (1Ján 2,6.3)“ (DA 409; CL 266)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo nám môže pomôcť zachovávať si čisté srdce?
2. Kto sú „nečistí“ ľudia vo vašom okolí? Čo môžete urobiť, aby ste ich priťahli k evanjeliu?
3. Čo môžete urobiť, aby ste nejakým jednoduchým spôsobom zdieľali evanjelium so svojimi blíznymi?
4. Prečítajte si text Mar 8,1–10 o nasýtení štyroch tisícov. Zmení sa nejaký výklad tohto príbehu, ak by sme si uvedomili, že išlo pravdepodobne o pohanov? Malo alebo by to nemalo ovplyvniť naše chápanie príbehu? Prečo?
5. Ako sa môžeme aktívne chrániť pred povyšovaním, ktoré je súčasťou našej hriechnej prirodzenosti?